

## Ung és Ugocsa megye szitakötő-faunája.

Irta *Hrabár Sándor.*

Ezen terület hegyvidékét és rónáit egyaránt átkutattam. Leggazdagabb szitakötő-faunára az előhegységben és a dombvidéken akadtam, szép faunája van a rónavidéki mocsaras területeknek is; a magasabb hegyvidéken és havasokon azonban csakis egy pár faj tenyészik, ezek is csak az erdő véghatáráig. Ezen felül havasainkon szitakötő nem él, legyen ott bármily vizenyős havasi rét vagy tavacska. Létezik területünkön több melegvizű tó, melyek vize a legerősebb télen is, mindig négy-öt fokkal felül van a fagy-ponton, tehát sohasem fagy be; érdekes, hogy az *Aeschna cyanea*-t én csakis ezeken a tavakon láttam párzás és peterakás közben tömegesen s ezekben a tavakban leltem nagy mennyiségben álczáit is, egyebüit gyérer.

Legtöbb szitakötő természetesen a nyári és koraőszi hónapokban röpül, míg tavasszal sokkal kevesebb. Legkorábban jelenik meg s legkésőbb is látható a *Sympycna fusca*, míg aránylag leg-rövidebb ideig gyönyörködhetünk a *Crocothemis erythrea*-ban, mindössze egy-két hétig.

A hazai *Anax*-ok közül csakis az *imperator*-t találtam s ez elég gyakori; úgy látszik kerüli a hegyes vidéket, mert leginkább lapályos, dombos helyeken bukkantam rá, úgy Ungban, mint Ugoczában s némely tavacska felett nagyon is sok látható. Minden hímnek külön-külön vadászterülete van, melyen saját fajabeli ugyanazon nemű betolakodót meg nem tűr, ellenben a nőstényeket igen szívesen fogadja s egy hím több nőstényt is megtermékenyít. Egy kisebb tavacska fölött rendszeren öt-hat hím röpköd, szorosán betartva területét s a másikéba át nem menve; míg a nőstények a peterakást megkezdik a tó egyik végén, végighaladnak ekkép az egész tavon valamennyi hímtől megtermékenyítve s mindegyiknek területén lerakva petéiket. Ezen *Anax* tápláléka leginkább *Agriónok*-ból, *Lestesek*-ből kerül ki.

Az *Anax imperator*-t erdőben sohasem találtam, s úgy lát-

szik egész élete a víz közvetlen közelében játszódik le, míg az *Aeschnák* igazi erdőlakók és csak szaporodás alkalmával keresik fel a vizeket; ezek között az *Aeschna mixta*, *affinis* és *cyanea* gyakoriak, sőt közönségesek erdővidékeinken. Az előbbi két faj erdei tisztásokon csoportosan röpköd s különösen alkonyattájt fejtenek ki nagy élénkséget, a *cyanea* ellenben mindig sötét erdei utacskákon egymagában s igen alacsonyan röpköd s fogdossa az ott található apró Dipterákat.

E három *Aeschna* közül a már többször említett *cyanea* holt fel a legmagasabbra: megtaláltam a *Vihorlát* és bükköseiben körülbelül 800—1000 m. magasan, a Polonina Runa havas oldalán szintén 800—1200 m. magasságban.

Sokkal ritkább nálunk az *Aeschna rufescens*: csakis Ungvár mellett fogtam több példányban. Egy törött s hibás példány alapján, melyet Ugocsából (Ilonok) kaptam, az *Aeschna juncea* előfordulását is constatálhatom ezen a területen. Ungvár mellett közönséges a *Brachytlron pratensis* is — egyebütt nem találtam.

A *Gomphus vulgatissimus*-t a következő helyeken leltem Ungban: Ungvár, Turja Remete, Vinna, Pálóc; Ugocsában: Alsó-Karaszló, míg a *Liudenia forcipata*-t csak Ungváron találtam. Sok példányban gyűjtöttem a *Cordulia aenea*-t (Ungvár, Neviczke, N. Szöllös) mely nyár közepén nagy számban röpköd az erdei vágásokon, az *Epithea flavomaculata*-t csak Ugocsában (N. Szöllös) találtam, az *Epithea metallica* ellenben sokkal gyakoribb (Szobráncz, Ungvár, Uzsok; N. Szöllös, Ilonok, N. Komját).

Igazi kánikulai szitakötők a *Diplax*-ok, melyek javarészt augusztusban láthatók tömegesen. Legfűrgébb közöttük a *Diplax scotica*; ez az érdekes fekete kis *Diplax* igazán szédületes gyorsasággal cikázik a zombékos felett: az ember szeme belefárad, ha követni akarja: gyűjtöttem mind Ungban, mind Ugocsában s gyakorinak mondható. A *Diplax sanguinea*, *vulgata*, *striolata*, *meridionalis* és *flaveola* mind igen közönséges fajok s bárhol föllelhetők vidékünkön; ritka azonban a *Diplax pedemontana*, melyet Ugocsában, Ilonokújfalú környékén találtam s 1903. aug. elején ott óriási tömegben röpködött, de csak kisebb és korlátolt területen, úgy, hogy pl. Ilonoktól kb. 15 kilométerre eső N. Szöllös környékén ugyanakkor egyetlen egyet sem láttam.

Jól benne a nyár közepében, mikor a nap perzselő heve már kiszáritotta az apróbb pocolyákat, jelentkeznek a *Libellák*, még pedig leggyakrabban a *Libella cancellata* és *albistyla*, néha töme-

sen jelennek meg s fölváltva: egyik éven az egyik, másik éven a másik faj lép fel nagyobb számban. Gyűjtöttem ezeken kívül a *Libella brunnea*-t is N. Szöllős táján meglehetősen számban.

Minden hazai szitakötő legszebbje, a vakítóan piros *Crocothemis erythrea*, mely ha a békalencsés zölds víz fölött röpül, meg-megkápráztatja a szemet, — ritkább s csak Ungvárott fogtam pár példányban. A *Libellulák* mind a három, hazánkban gyakori faja fellelhető nálunk, legközönségesebb a *Libellula depressa* és *quadrimaculata*; a *Libellula fulva* pedig mindössze egy hibás példányban került kezeim közé, melyet Ungvár mellett fogtak. Gyéren található a *Leucorrhinia pectoralis* is s a *Leucorrhiniák* közül csakis ezen fajt észleltem s gyűjtöttem ezen területen.

Az *Agrioninák* között akadtam hazánkban igen ritka két fajra; ezek egyike a *Lestes viridis*, mely valamennyi *Lestes*-ünk között a legnagyobb; Ungvár mellett tömegesen fordul elő s augusztus végén kezd jelentkezni, szept. elején pedig nagyobb mennyiségben röpköd. Ráakadtam Ugocsában (Ilonok) is, de itt gyérebb. Igen közönséges a *Lestes sponsa* és *nympha*: mindenütt rájuk akadhatunk, szintúgy a *Lestes burbara* és *virens*-re is, ez utóbbiak azonban kisebb számban röpködnek. Másik ritka faj az *Agrion hastulatum*: ezt két hím példányban fogtam Ungvár mellett (1903. és 1904-ben); egyéb *Agrion* közönséges, legtöbb van az *A. puella*-ból, azután következnek az *A. pulchellum*, *cyathigerium* és *ornatum*. Gyakori az *Ischnura elegans* is, melyet majd mindenütt, a hol gyűjtöttem megtaláltam, míg a csinos kis *I. pumilis*-t csak Ugocsában (N. Komját) észleltem.

Mindenütt előfordulnak: az *Erythronna najas* és *E. viridulum*, a *Platycnemis pennipes* és a *Sympycna fusca*, szintúgy az erdei patakocskák kedves szitakötője, a *Calopteryx virgo*, valamint a *C. splendens*, mely ellentétben az előbbivel, nem annyira az erdei vizeket és patakokat, mint inkább a nyílt mezei vizeket kedveli.

Ennyi gyűjtéseim eredménye. Összesen negyvenöt fajt gyűjtöttem, ez pedig, — tekintve azt, hogy az eddig ismert hazai szitakötők száma mindössze hatvanegy, — szép vidéki fauna képet adja.